

445 ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE - 1

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE vychází z Všeobecné deklarace lidských práv, navazuje na Ženevskou deklaraci práv dítěte z roku 1924 a Deklaraci práv dítěte (přijata Spojenými národy r.1959). Tato úmluva byla přijata v roce 1989 v New Yorku a jménem ČSFR byla podepsána 30.9.1990. Zveřejněna je ve Sbírce zákonů - č. 104/1991Sb, částka 22.

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE a škola

Prokazatelně s ní seznamte všechny pedagogické pracovníky (zápis v ped. radě) a zapracujte do školního řádu, do pravidel chování žáků a studentů - práva a povinnosti.

-ÚMLUVA vychází z toho, že dětství má nárok na zvláštní péči a pomoc, rodina jako základní jednotka společnosti musí být chráněna tak, aby mohla plnit svoji úlohu, dítě musí vyrůstat v rodinném prostředí, musí být připraveno žít ve společnosti vlastním životem.

-Dítětem se rozumí osoba mladší 18 let.

-Státy, které přijaly úmluvu, se zavázaly respektovat a zabezpečit každému dítěti práva stanovená úmluvou bez jakékoli diskriminace podle rasy, barvy pleti, pohlaví, jazyka, náboženství, politického smýšlení, národnostního, etnického nebo sociálního původu, majetku, tělesné nebo duševní nezpůsobilosti, rodu a jiného postavení dítěte nebo jeho rodičů.

PRÁVA:

- přirozené právo na život
- právo na jméno, státní příslušnost, právo znát své rodiče a právo na jejich péči
- dítě nesmí být odděleno od svých rodičů proti jejich vůli (výjimky na základě soudního rozhodnutí, např. pro zanedbávání péče)
- dítě oddělené od jednoho nebo obou rodičů má právo udržovat osobní kontakty s oběma rodiči, ledaže by to bylo v rozporu se zájmy dítěte.
- dítě, které je schopno formulovat své osobní názory, má právo je svobodně vyjadřovat ve všech záležitostech, které se jej dotýkají, přičemž se musí názorům dítěte věnovat patřičná pozornost odpovídající jeho věku a úrovni. Dítě má tedy právo na svobodu projevu - vyhledávat, přijímat a rozšiřovat informace a myšlenky všeho druhu - ústně, písemně, tiskem nebo jinými prostředky. Výkon tohoto práva může podléhat určitým omezením, ale ta mohou být jen taková, jaká stanoví zákon a která jsou nutná k respektování práv nebo pověstí jiných, k ochraně národní bezpečnosti nebo veřejného pořádku, veřejného zdraví nebo morálky.
- právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženství; právo a povinnosti rodičů, případně jejich zákonných zástupců usměrňovat dítě při výkonu jeho práva způsobem, který odpovídá jeho rozvíjejícím se schopnostem
- svobody sdružování a pokojného shromažďování - s výjimkou omezení jež stanoví zákon a jež jsou nutná v demokratické společnosti
- žádné dítě nesmí být vystaveno svévolnému zasahování do svého soukromého života, rodiny, domova nebo korespondence ani nezákonným útokům na svou čest a pověst.
- oba rodiče mají společnou odpovědnost za výchovu a vývoj dítěte. Základním smyslem musí být zájem dítěte.
- právo na ochranu před jakýmkoli tělesným či duševním násilím, urážením či zneužíváním, zanedbáváním nebo nedbalým zacházením, trýzněním nebo vykořisťováním během doby, kdy jsou v péči jednoho nebo obou rodičů, zákonných zástupců nebo jiných osob

446 ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE - 2

DOPLŇUJE LIST č.445

- právo duševně či tělesně postižených dětí požívat plného a řádného života v podmínkách zabezpečujících důstojnost a umožňujících aktivní účast dětí ve společnosti
- právo postižených dětí na zvláštní péči

- právo postižených dětí na pomoc pokud možno bezplatnou, s ohledem na finanční zdroje rodičů, která je určena k zabezpečení účinného přístupu postiženého dítěte ke vzdělání, zdravotní a rehabilitační péči, přípravě pro zaměstnání a to způsobem vedoucím k dosažení co největšího zapojení dítěte do společnosti a rozvoje jeho osobnosti
- právo na dosažení nejvýše dosažitelné úrovně zdravotního stavu, na využívání léčebných a rehabilitačních zařízení
- právo každého dítěte na výhody sociálního zabezpečení
- právo na životní úroveň nezbytnou pro jeho tělesný, duševní, duchovní, mravní a sociální rozvoj
- právo dítěte na odpočinek a volný čas, na účast ve hře a oddechové činnosti
- právo na ochranu před hospodářským vykořisťováním, před vykonáváním prací, které by mohly být nebezpečné, škodlivé zdraví a celkovému rozvoji
- žádné dítě nesmí být nezákonně či svévolně zbaveno svobody
- pokud je obžalováno či obviněno z porušení trestního práva, má být považováno za nevinné až do doby, kdy je mu zákonem prokázána vina. Má právo být okamžitě informováno o obviněních, právo na rozhodnutí věci před nestranným soudem v přítomnosti právního zástupce.

Smluvní státy provádějí a zajišťují zejména: Pro všechny děti bezplatné a povinné základní vzdělání. Podněcují rozvoj různých forem středního vzdělání a zpřístupňují vysokoškolské. Činí opatření k tomu, aby kázeň ve škole byla zajišťována způsobem slučitelným s lidskou důstojností dítěte. Výchovu zaměřenou na posilování úcty k lidským právům a základním svobodám. Výchovu zaměřenou na posilování úcty k rodičům dítěte, ke své vlastní kultuře, jazyku a národním hodnotám. Přípravu dítěte na zodpovědný život ve svobodné společnosti v duchu porozumění, míru, snášenlivosti, rovnosti pohlaví a přátelství mezi všemi národy, etnickými, národnostními a náboženskými skupinami. Výchovu zaměřenou na posilování úcty k přírodnímu prostředí. Stanoví nejnižší věkovou hranici pro vstup do zaměstnání. Chrání před nezákonným užíváním narkotických látek. Chrání před všemi formami sexuálního vykořisťování a zneužívání. Chrání před mučením nebo jiným nelidským a krutým zacházením. Stanovují nejnižší věkovou hranici, před jejímž dosažením se děti považují za nezpůsobilé porušit trestní právo. Chrání dítě před všemi formami diskriminace, které vyplývají z postavení, činnosti, vyjádřených názorů nebo přesvědčení jeho rodičů. Podporují hromadné sdělovací prostředky k šíření materiálů dětem prospěšným, knih pro děti. Snižují kojeneckou a dětskou úmrtnost, zajišťují nezbytnou lékařskou pomoc a zdravotní péči pro všechny děti.

Pro zjišťování pokroku ve státech, které ÚMLUVU podepsaly, se zřizuje stálý VÝBOR PRO PRÁVA DÍTĚTE při OSN. Státy, které ÚMLUVU podepsaly, musí výboru pravidelně předkládat zprávy o přijatých opatřeních k zajištění práv uvedených v ÚMLUVĚ. Výbor může doporučit Valnému shromáždění OSN provedení kontrol, jak je ÚMLUVA dodržována.